

Prima instanță: Judecătoria Vulcănești (jud. I. Botezatu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Comrat (jud. S. Gubenco, Șt. Starciuc, G. Colev)

DECIZIE

19 octombrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței
Judecători:

Tatiana Vieru
Valentina Clevadi
Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de reprezentantul Societății pe Acțiuni ”Moldasig”, Vitalie Străistaru, împotriva deciziei din 24 martie 2016 a Curții de Apel Comrat,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Arabadji Valeriu împotriva lui Irioglo Feodor, compania de asigurări Societatea pe Acțiuni ”Moldasig” cu privire la recuperarea prejudiciului material,

c o n s t a t ă :

La data de 31 mai 2010, Valeriu Arabadji a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Feodor Irioglo solicitând încasarea prejudiciului material în mărime de 37461,17 lei, a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 1207,54 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1350 lei și cheltuieli pentru efectuarea expertizei în mărime de 1440 lei.

În motivarea acțiunii, reclamantul a invocat că la data de 08 aprilie 2010, Feodor Irioglo, aflându-se la volanul automobilului modelul „Opel Astra”, cu număr de înmatriculare GEAU 584, a încălcat prevederile pct. 39 alin. (2) al Regulamentului Circulației Rutiere și nu a acordat prioritate automobilului de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398. Ca rezultat a fost comis un accident rutier.

Menționează că, Feodor Irioglo a fost recunoscut vinovat în comiterea contravenției prevăzute de art. 242 alin.(1) Cod contravențional și i s-a aplicat o sancțiune sub formă de amendă în mărime de 40 unități convenționale (800 lei) și 5 puncte de penalizare.

Susține reclamantul că, în rezultatul accidentului rutier i-a fost deteriorat automobilul. Conform expertizei efectuate de Agenția de Expertiză și Evaluare

„Proexpert Sud” SRL, valoarea prejudiciului material cauzat a fost estimată la suma de 37461,17 lei.

Prin încheierea protocolară din 09 septembrie 2013 a judecătorei Vulcănești SA „Moldasig” a fost atras în calitate de intervenient accesoriu de partea pârîului.

Prin încheierea din 20 mai 2014 a judecătorei Vulcănești a fost atras ca copârît SA „Moldasig”.

Prin hotărîrea din 26 iunie 2015 a Judecătorei Vulcănești s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Arabadji și s-a încasat de la SA ”Moldasig” în beneficiul lui Valeriu Arabadji prejudiciul material în mărime de 37461,17 lei, cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 1207,54 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1350 lei și cheltuielile pentru efectuarea expertizei în mărime de 1440 lei. În rest pretențiile au fost respinse.

Prin decizia din 24 martie 2016 a Curții de Apel Comrat s-a respins cererea de apel depusă de SA ”Moldasig” și s-a menținut hotărîrea din 26 iunie 2015 a Judecătorei Vulcănești.

La data de 09 iunie 2016, reprezentantul SA ”Moldasig”, Vitalie Străistaru, a declarat recurs împotriva deciziei din 24 martie 2016 a Curții de Apel Comrat solicitînd casarea deciziilor instanțelor ierarhic inferioare, cu pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a pretențiilor înaintate împotriva SA „Moldasig”.

În motivarea recursului s-a invocat că SA „Moldasig” a fost atrasă în calitate de copârît ulterior înaintării cererii de chemare în judecată, rezultînd din faptul că pârîtul Feodor Irioglo a prezentat o poliță de asigurare nr. AG0022489 din 28 iunie 2009, eliberată de Compania de Asigurare „Moldasig” SA.

Menționează că, art. 18 alin. (1) lit. c) al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, prevede că la producerea accidentului de autovehicul, asiguratul sau utilizatorul de autovehicul este obligat: în 48 de ore, din momentul producerii accidentului, să înștiințeze asiguratorul care a emis polița de asigurare RCA sau certificatul de asigurare „Carte Verde”; participanții la accident care dețin polițe de asigurare RCA și/sau certificate de asigurare „Carte Verde”, indiferent de rezultatele constatării vinovatului, anunță asiguratorii respectivi și sunt obligați să nu întreprindă de sine stătător măsuri de reparare a pagubelor. Această normă imperativă a fost ignorată de persoana vinovată în comiterea accidentului rutier și nu a informat asiguratorul în termenul stabilit de lege. Despre acest fapt a aflat doar în cadrul examinării prezentei cauze în prima instanță.

Susține recurentul că, contrar prevederilor art. 20 alin. (3) al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, persoana păgubită nu a adresat cerere de despăgubire direct asiguratorului de răspundere civilă auto sau reprezentantului de despăgubiri desemnat de acesta, indiferent de faptul că asiguratul a executat sau nu obligația de înștiințare prevăzută la art. 18 alin. (1) lit. c). Astfel, nu a primit nici o cerere cu privire la achitarea despăgubirii de asigurare și nici nu a examinat bunul avariat, fiindu-i încălcat dreptul său prevăzut de art. 19 alin. (1) al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006.

Remarcă că, rezultând din prevederile art.19 alin. (1) lit. c) al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, asiguratorul după ce a luat cunoștință de producerea accidentului, este obligat să examineze bunurile avariate și să încheie în termen de 5 zile din momentul primirii informației despre producerea accidentului de autovehicul, un proces - verbal de constatare a pagubelor. Examinarea bunului avariat are loc exclusiv prin efectuarea inspectării autovehiculului avariat de către reprezentantul de despăgubiri al Asigurătorului RCA cu prezența tuturor participanților implicați în producerea accidentului rutier, cu întocmirea procesului - verbal de constatare a pagubelor.

Declară că, în temeiul art. 20 alin. (6) al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, persoana păgubită sau reprezentantul ei legal este obligat să asigure accesul la bunurile avariate prin accident în termenul specificat la art. 19 alin. (1) lit. c) al Legii menționate, astfel încât asiguratorul să dispună de posibilitatea de a constata întinderea reală a pagubelor. În caz contrar, rezultând din prevederile art. 20 alin. (7) al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, asiguratorul este absolvit de obligația de a plăti despăgubirea de asigurare. Fapt invocat și de Plenul Curții Supreme de Justiție în pct. 33 al Hotărârii cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a legislației în domeniul asigurărilor obligatorii și facultative a transportului auto.

Menționează că, atât instanța de fond, cât și instanța de apel a dispus încasarea despăgubirii de asigurare în baza raportului de evaluare întocmit de SRL „Proexpert Sud”, nr. 020510D din 03 mai 2010. Însă, compania de asigurare nu a participat la constatarea întocmită de către expertul Ion Miron și nu au fost invitați la examinarea automobilului. În opinia recurentului, raportul dat nu poate fi opozabil asiguratorului din motivele invocate. Ion Miron nu este expert, ceea ce rezultă din Registrul de evidență a experților, deținut de Ministerul Justiției al Republicii Moldova și persoana care eronat a indicat că este expert, nu poate întocmi raport de expertiză.

Consideră că, raportul de expertiză nr. 020510D din 03 mai 2010 nu poate fi acceptat ca probă și urmează a fi considerat nul, deoarece a fost întocmit contrar art. 23 al Legii cu privire la asigurare obligatorie de răspundere civilă pentru pagubele produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006 și Legii cu privire la expertiza judiciară nr. 1086 din 23 iunie 2000.

Indică că, dreptul de a înainta careva pretenții față de un anumit pârît, o are doar reclamantul, care și poate stabili cine sunt părțile prezentei cauze, iar instanța de judecată poate dispune atragerea în calitate de intervenient a unei părți conform legislației în vigoare. Instanța de judecată nu poate nici din oficiu, nici la cererea unei părți să modifice calitatea procesuală a unei părți implicate deja în dosar.

Relevă că, din materialele pricinii rezultă că reclamantul nu și-a modificat în conformitate cu art. 60 alin.(2) Cod de procedură civilă pretențiile sale, iar, în opinia sa, instanța eronat a dispus încasarea din contul recurentului a despăgubirii de asigurare. Instanța de judecată, din oficiu, nu este în drept să schimbe calitatea procesuală a uneia din părțile participante la proces.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Comrat a fost adoptată la 24 martie 2016, iar reprezentantul SA "Moldasig", Vitalie Străistaru, a declarat recurs la data de 09 iunie 2016.

Materialele pricinii atestă că decizia contestată a fost expediată părților la data de 07 aprilie 2016, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.134), însă, SA „Moldasig” a recepționat-o la data de 11 aprilie 2016, conform avizului de recepție (Vol.II, f.d.136).

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat la data de 09 iunie 2016 de reprezentantul SA "Moldasig", Vitalie Străistaru, împotriva deciziei din 24 martie 2016 a Curții de Apel Comrat, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 05 octombrie 2016 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificînd legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, va admite recursul declarat de reprezentantul SA "Moldasig", Vitalie Străistaru și va casa decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii la rejudecare din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească, pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 238 alin.(2) Cod de procedură civilă, completul de judecată deliberează, sub conducerea președintelui ședinței, toate problemele prevăzute de lege care urmează să fie soluționate, apreciază probele, determină circumstanțele și caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării pricinii și admiterea acțiunii. Fiecare problemă urmează să fie pusă astfel încât să se poată da un răspuns afirmativ sau negativ.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărîrea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărîrea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărîrea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant.

În conformitate cu dispozițiile art. 241 alin. (5) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

În conformitate cu art. 373 alin. (1)-(4) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanța de apel nu este legată de motivele apelului privind legalitatea hotărîrii primei instanțe, ci este obligată să verifice legalitatea hotărîrii în întregul ei.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel din 24 martie 2016 a fost adoptată cu încălcarea normelor de drept în raport cu circumstanțele pricinii, prin ce se impune casarea acesteia, cu remiterea pricinii la rejudecare

Din materialele cauzei rezultă că la data de 31 mai 2010, Valeriu Arabadji a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Feodor Irioglo solicitînd încasarea prejudiciului material în mărime de 37461,17 lei, a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 1207,54 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1350 lei și cheltuieli pentru efectuarea expertizei în mărime de 1440 lei (Vol.I, f.d.1-2).

Prin încheierea protocolară din 09 septembrie 2013 a judecătoriei Vulcănești, la cererea avocatului Eduard Olaru, reprezentantul reclamantului Valeriu Arabadji, SA „Moldasig” a fost atrasă în calitate de intervenient accesoriu de partea pîrîtului (Vol.I, f.d.207).

Prin încheierea din 20 mai 2014 a judecătoriei Vulcănești a fost atras ca copîrît SA „Moldasig” (Vol.I, f.d.238).

Prin hotărîrea din 26 iunie 2015 a Judecătoria Vulcănești s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Valeriu Arabadji și s-a încasat de la SA "Moldasig" în beneficiul lui Valeriu Arabadji prejudiciul material în mărime de 37461,17 lei, cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 1207,54 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1350 lei și cheltuielile pentru efectuarea expertizei în mărime de 1440 lei. În rest pretențiile au fost respinse (Vol.II, f.d.38,48-50).

Prin decizia din 24 martie 2016 a Curții de Apel Comrat s-a respins cererea de apel depusă de SA "Moldasig" și s-a menținut hotărîrea din 26 iunie 2015 a Judecătoria Vulcănești (Vol.II, f.d.127-132).

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că atât prima instanța, cât și instanța de apel, adoptînd soluția pe caz, nu au elucidat și constatat circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea pricinii.

În această ordine de idei, Colegiul reține că întru susținerea pretențiilor înaintate și confirmarea prejudiciului suportat ca rezultat al producerii accidentului rutier la data de 08 aprilie 2010, în rezultatul căruia a fost deteriorat automobilul de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398, Valeriu Arabadji a prezentat ca probă concluzia expertului nr.020510D din 03 mai 2010, întocmită de expertul Ion Miron.

Colegiul reține că această concluzie a fost întocmită în rezultatul solicitării verbale a lui Valeriu Arabadji și prezentarea certificatului de înmatriculare, fotocopia procesului verbal de examinare la locul accidentului, fotocopia schiței accidentului, inclusiv a fost prezentat și automobilul de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398, ceea ce denotă concluzia expertului (Vol.I, f.d.16).

Concomitent Colegiul remarcă că concluzia expertului este datată cu 03 mai 2010, însă, accidentul rutier a fost comis la data de 08 aprilie 2010.

În acest context, Colegiul reliefă că acte ce ar confirma că defectele depistate la automobilul de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398 și indicate în concluzia expertului sunt produse ca rezultat al comiterii accidentului rutier, nu au fost prezentate, or, din concluzia expertului careva argumente în acest sens nu se disting.

Mai mult, Colegiul reiterează că Valeriu Arabadji la solicitarea privind determinarea prejudiciului material cauzat, a prezentat doar certificatul de înmatriculare al automobilului de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398, fotocopia procesului verbal de examinare la locul accidentului, fotocopia schiței accidentului și automobilul.

În atare circumstanțe, Colegiul relevă că un act de defectare întocmit imediat după comiterea accidentului rutier, Valeriu Arabadji nu a prezentat.

Prin urmare, expertul la întocmirea concluziei a indicat că defectele depistate la automobilul de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398, ar fi produse în rezultatul comiterii accidentului rutier, însă, nu a indicat din ce acte a fost dedusă această concluzie, or, însăși accidentul rutier a fost comis la data

de 08 aprilie 2010, pe cînd, concluzia expertului a fost întocmită la data de 03 mai 2010, la aproximativ o lună de la data comiterii acestuia.

Mai mult, rezultînd din prevederile art. 121 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească reține spre examinare și cercetare numai probele pertinente care confirmă, combat ori pun la îndoială concluziile referitoare la existența sau inexistența de circumstanțe, importante pentru soluționarea justă a cazului.

Concomitent Colegiul menționează că în conformitate cu art. 130 alin.(1), (2) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor.

Tot aici, este de remarcat că SA „Moldasig” și-a exprimat dezacordul cu concluzia expertului, în condițiile cînd aceasta a fost efectuată în lipsa companiei de asigurare.

La acest capitol, Colegiul notează că ipoteza instanței de apel precum că concluzia expertului nu ar fi fost contestată de către SA „Moldasig” nu poate fi reținută, deoarece rezultînd din legislația în vigoare aceasta nu se contestă.

La caz, nu a fost prezentat un raport de expertiză în condițiile art. 158 Cod de procedură civilă, ci o concluzie a expertului.

Rezultînd din prevederile art. 158 alin.(4), (6) Cod de procedură civilă, care se referă strict la raportul de expertiză, Colegiul menționează că raportul de expertiză este examinat în ședință de judecată și evaluat în ansamblu cu celelalte probe și raportul de expertiză nu este obligatoriu pentru instanța judecătorească și se apreciază conform art.130.

Situație aplicabilă și în speță, or, nici un fel de probă nu are pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără apreciere în coraport cu alte probe, deoarece concluzia expertului prezentată întru susținerea poziției reclamantului urmează a fi supusă aprecierii în ansamblu cu alte probe și prin prisma argumentelor oponentilor.

Astfel, la rejudecarea pricinii urmează a fi luate în considerare și aceste aspecte, or, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sînt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate, rezultînd din prevederile art. 118 alin.(3) Cod de procedură civilă.

La acest capitol, Colegiul remarcă că instanța de apel, verificînd legalitatea și temeinicia hotărîrii primei instanțe rezultînd din prevederile art. 373 Cod de procedură civilă, nu a luat în considerare normele de drept procesual enunțate în raport cu circumstanțele pricinii.

De asemenea, Colegiul reține că din procesul verbal al ședinței de judecată din 19 noiembrie 2010, rezultă că reclamantul Valeriu Arabadji nu a reparat automobilul, fapt menționat de acesta la etapa explicațiilor (Vol.I, f.d.61).

Prin urmare, la rejudecarea pricinii instanța de apel urmează a verifica și această circumstanță, deoarece acest argument necesită un răspuns special.

În acest sens, Colegiul relevă că necesitatea determinării faptului dacă a fost sau nu a fost reparat automobilul este oportună și importantă întru determinarea cuantumului prejudiciului material.

Din textul deciziei instanței de apel se distinge că rezultând din poziția SA „Moldasig”, automobilul de model „Volkswagen Vento”, cu număr de înmatriculare CHAY 398, ar fi deja reparat și nu poate determina valoarea prejudiciului. Însă, careva probe care să confirme faptul că automobilul este reparat, la materialele pricinii lipsesc.

Mai mult, în caz de nereparare a automobilului, SA „Moldasig” își rezervă dreptul de a beneficia de posibilitățile legale întru realizarea intenției de a determina cuantumul prejudiciului cauzat prin deteriorarea automobilului de model „Volkswagen Vento” ca rezultat al producerii accidentului rutier la data de 08 aprilie 2010.

Tot aici, este de menționat că necesitatea stabilirii „de facto” dacă automobilul a fost reparat, este importantă pentru determinarea valorii prejudiciului real cauzat, or, instanța de judecată urmează a încasa prejudiciul material efectiv suportat rezultând din facturile sau careva bonuri de plată ce confirmă plata pentru repararea automobilului deteriorat și nicidecum în baza concluziei expertului care doar a evaluat prejudiciul, rezultând și din scopul acesteia.

În speță, la materialele cauzei careva acte de evidență contabilă de ordinul facturilor fiscale sau bonurilor de plată ce atestă achitarea serviciilor de reparație, lipsesc.

Cu referire la argumentul instanței de apel precum că SA „Moldasig” nu a prezentat careva înscrisuri ce ar confirma solicitarea de a-i acorda accesul la automobilul deteriorat sau refuzul, Colegiul menționează că această circumstanță nu exclude obligația instanței de judecată de a verifica faptul dacă automobilul a fost sau nu reparat, prin solicitarea probelor în acest sens de la reclamant.

Or, rezultând din prevederile art. 9 Cod de procedură civilă, instanța judecătorească are sarcina, în baza rolului activ, să ceară părții să facă precizările necesare, să pună în discuția părților orice împrejurare de fapt sau de drept care duce la rezolvarea pricinii peste apărările și susținerile părților din acțiune, acțiunea reconvențională, referință etc., luându-se în considerare faptul că, în conformitate cu art. 240 alin. (3) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească adoptă hotărârea în limitele pretențiilor înaintate de reclamant în raport cu normele de drept și obiecțiile părților oponente.

La caz, instanța de judecată stabilind temeinicia acțiunii, urmează a determina cuantumul prejudiciului material rezultând din prejudiciul efectiv suportat și nu din valoarea prejudiciului determinat conform concluziei expertului, ceea ce denotă că stabilirea faptului dacă a fost sau nu reparat automobilul reprezintă o circumstanță ce necesită un răspuns cert.

Astfel, în condițiile legii, în situația avarierii bunului, despăgubirea va fi egală costului cheltuielilor necesare pentru restabilirea automobilului în situația în care acesta se afla pînă la producerea cazului asigurat (adică în valoare egală cu cheltuielile de restabilire). Însă, despăgubirea nu poate depăși valoarea pagubei real suportate, diferența dintre valoarea autovehiculului de la data procedurii

accidentului și valoarea rămasă conform actului de reevaluare, încheiat de către o unitate de specialitate și limita despăgubirii prevăzută de art. 14 alin. (2), art. 22 alin. (7), 23 alin.(1) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006.

Conform art. 22 alin. (7) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, în cazul avarierii sau distrugerii de bunuri, despăgubirea se stabilește în conformitate cu legislația în vigoare privind acoperirea cuantumului pagubelor aduse bunurilor, ținându-se cont de pretențiile formulate de persoana păgubită, fără a se depăși diferența dintre valoarea acestor bunuri din momentul producerii accidentului și valoarea rămasă și limita maximă a despăgubirilor de asigurare prevăzută de prezenta lege.

Conform art. 23 alin. (1) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, despăgubirea pentru avarierea sau distrugerea autovehiculului nu poate depăși nici una din următoarele valori: a) valoarea pagubei real suportate; b) diferența dintre valoarea autovehiculului la data producerii accidentului și valoarea rămasă; c) limita despăgubirii prevăzută de prezenta lege.

Or, în condițiile legii, în cazul în care mărimea prejudiciului cauzat la avarierea de bunuri depășește limitele răspunderii asigurătorului de răspundere civilă auto, obligația de plată a diferenței îi revine persoanei răspunzătoare de producerea accidentului rezultând din prevederile art. 16 alin. (2) al Legii cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule nr. 414 din 22 decembrie 2006, conform cărora pentru recuperarea daunelor excluse din asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto conform alin.(1), persoana păgubită este în drept să intenteze în instanță de judecată acțiune civilă împotriva persoanei răspunzătoare de producerea accidentului.

Concomitent Colegiul menționează că instanța trebuie să asigure părților posibilitatea de a-și susține și argumenta cererile, de a invoca probe, de a combate dovezile solicitate de adversari, de a ridica și combate excepțiile de procedură. În alți termeni, nici o măsură nu poate fi dispusă de instanță fără a le acorda părților dreptul de a se apăra. Această garanție rezultă și din principiile dreptului procedural civil – nemijlocirii, egalității în fața legii, contradictorialității și disponibilității.

Argumentul instanței de apel precum că SA „Moldasig” nu a beneficiat de drepturile sale procedurale de a prezenta probe, de a obiecta, prin faptul că nu ar fi delegat un reprezentat al său întru participarea la ședință de judecată după atragerea acestuia în calitate de copârț de către instanța de fond, nu poate constitui temei de a-i îngrădi dreptul acesteia de a prezenta probe, or, în conformitate cu art. 372 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces au dreptul să prezinte noi probe dacă au fost în imposibilitatea să o facă la examinarea pricinii în primă instanță.

La caz, instanța de apel nu a luat în considerare și acest aspect, ceea ce urmează a fi reținut la rejudecarea pricinii, or, instanța de apel urma a stabili cel puțin sub aspectul dacă s-a aflat sau nu în imposibilitatea de a prezenta probe.

În atare circumstanțe, Colegiul remarcă că era de obligația instanței de apel de a verifica hotărîrea primei instanțe și în raport cu argumentele apelantului și independent de aceste argumente, rezultînd din prevederile art. 373 alin.(4) Cod de procedură civilă. Or, pronunțarea hotărîrii judecătorești contrar normelor procedurale, constituie temei de casare prin intermediul căilor de atac.

De asemenea, Colegiul remarcă că în partea motivatoare a deciziei contestate, instanța de apel eronat a constatat că prima instanța corect a dispus încasarea din contul pîrîtului la bugetul de stat a taxei de stat în mărime de 1207 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 1350 lei și cheltuielile pentru efectuarea expertizei în mărime de 1440 lei, or, instanța de fond a dispus încasarea cheltuielilor de judecată în beneficiul reclamantului Valeriu Arabadji, dar nicidecum în beneficiul statului.

Conform unei jurisprudențe constante degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, pronunțarea de către instanțele judecătorești a unor hotărîri motivate constituie una dintre garanțiile dreptului fundamental la un proces echitabil și acesta presupune obligațiunea instanței judecătorești de a se expune în hotărîri asupra tuturor cerințelor acțiunii, precum și, argumentelor invocate de către părți întru admiterea sau respingerea acestora (cauza Garcia Ruiz vs. Spania, hotărîrea din 21 ianuarie 1999).

Se reține că actul judecătorec trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Mai mult, dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărîre motivată. Motivarea este o parte a hotărîrii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

Din considerentele menționate și avînd în vedere faptul că s-a constatat o eroare, care nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a casa integral decizia instanței de apel și de a restitui prezenta pricină civilă la rejudecare în instanța de apel.

Colegiul relevă că la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează a lua în considerare de cele enunțate *supra*, rezultînd atît din pretențiile înaintate de Valeriu Arabadji, cît și din obiecțiile oponentilor invocate în raport cu circumstanțele pricinii, probele prezentate, apreciindu-le în conformitate cu art. art.120-122, 130 Cod de procedură civilă, în raport cu pretențiile înaintate, circumstanțele stabilite și normele de drept material și procedural aplicabile speței în litigiu.

Concomitent Colegiul consideră necesar de a remite pricina Curții de Apel Cahul pentru rejudecare în ordine de apel, or, în cadrul Curții de Apel Comrat va fi imposibilă crearea unui alt complet de judecată pentru a se expune asupra pricinii în fond în ordine de apel, în condițiile cînd în cadrul acesteia activează patru judecători, dintre care trei deja au participat la examinarea pricinii în ordine de apel în Curtea de Apel Comrat.

Or, în conformitate cu art. 49 alin. (2) Cod de procedură civilă, judecătorul care a luat parte la judecarea pricinii în instanță de apel nu mai poate participa la judecarea ei în primă instanță, repetat, în instanță de apel și nici în instanță de recurs.

În conformitate cu art. 43 alin. (2) lit. d) Cod de procedură civilă, instanța strămută pricina la o altă instanță dacă din motivul recuzării (abținerii de la judecată) unui sau mai multor judecători ori din alte motive întemeiate, substituirea judecătorilor săi devine imposibilă.

În conformitate cu prevederile art.43 alin.(2) lit.d), alin.(4), art.49, art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de reprezentantul Societății pe Acțiuni ”Moldasig”, Vitalie Străistaru.

Se casează decizia 24 martie 2016 a Curții de Apel Comrat, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Arabadji Valeriu împotriva lui Irioglo Feodor, compania de asigurări Societatea pe Acțiuni ”Moldasig” cu privire la recuperarea prejudiciului material, cu remiterea pricinii spre rejudecare în ordine de apel la Curtea de Apel Cahul.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte de ședință

Tatiana Vieru

Judecători:

Valentina Clevadî

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic

Oleg Sternioală